

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>SZERKESZTŐSÉG, hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő: Füvészkert-utca 1079.</p>	<p>Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven. Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt.; 200 szóig 2 frt.; a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>KIADÓ HIVATAL, hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden küldemény intézendő: Főiskola, háznagyi hivatal.</p>
--	--	---

Tartalom. Előfizetési felhívás. — Egy új mozzanat az egyházi törvénykezés terén. Dr. Kovács Sándor. — Az éretlen gyümölcs. Más felsőtiszaparti. — Tárca. Adalékok stb. Tóth S. — A LXXXIV-ik zsolttár. Szaboleska Mihály. — A debreczeni ev. ref. főiskola tanárai. Bakóczy János. — Közügyein k. A tiszáninneni ev. ref. egyházkerület rendkívüli közgyűlése. Rácz Kálmán. — Egy szerény indítvány a Károlyi alap érdekében. Havas Gyula. — Különméltóságok. — Hirdetések.

Előfizetési felhívás

a

DEBRECZENI

PROTESTÁNS LAP

1891. évi folyamának második félévére.

Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Kérjük a hátrálékosokat úgy még a múlt évről, mint a jelen év első feléről való tartozásuk mielőbbi kiegyenlítésére, valamint minden előfizetőnk a második félévi előfizetés beküldésére.

Tisztelettel

Debreczen, 1891. július 4.

Csiky Lajos,
felelős szerkesztő.

Egy új mozzanat az egyházi törvénykezés terén.*)

Az egyház bírói hatalmáról szóló tan egyik legérdekesebb része fog maradni mindig az egyházi jognak. A keresztyénség őskorába kell visszamennünk, ha ennek gyökerét felkutatni akarjuk. Eleinte igen szerény körben mozg. később azonban mindig nagyobb foglalást tesz, s a

*) A Debreczenben megjelenő „Jogi Hetilap” 7-ik számából vesszük át, a szerző előzetesen megnyert szíves engedelméből, e cikket. A polgári házasságra vonatkozó passussal nem értünk egyet, s szívesen vennők, ha a tudós szaktanár, igen t. barátunk, s más, a kérdéshez hozzá szólani tudó emberek közt e kérdésben egy szép vita fejlődne ki e lap hasábjain. Szerk.

világi jogélet terére átnyúló, az egyházi élettől távol álló ügyeket is maga alá vető hatalmi tényezővé válik.

De ezen túltengés ellen a természetes visszahatásnak idővel be kellett következnie. Már a reformatiót megelőző időkből tűnnek fel az újabb, egészséges fejlődés jelenségei. A történeti fejlemények meggyőzték a világot arról, hogy a hatalom, legyen az akár egyházi, akár világi, ha korlátokat nem lát maga előtt, az emberiség legszentebb érdekeinek megsértésével azon határig hajlandó terjedni, a honnan fölfelé haladni már nem, csak lefelé hanyatlani lehet.

A reformatióval létrejött új egyházak alkotmánya a bírói hatalomnak új alapokra fektetését szükségkép maga után vonta. Az ősegyházi állapotokra visszahelyezkedett új egyház bírói hatalma nem lehetett olyan, mint a mely a pápai decretumokban volt lefektetve. De valamint az egyes nemzeti egyházak alkotmánya különféle fejlődési alakot ölt magára, ekkép az egyházi törvénykezés is különböző szervezetet nyert, másat ott, a hol a fejedelem az egyház körüli hatalmat (jura circa sacra) különböző jogcímeken a maga részére tudta nagy részben megszerezni, másat ott, a hol, mint hazánkban is, az egyházalkotmány súlypontja a gyülekezeti életbe lőn lefektetve.

A magyarországi prot. egyház régi kánonai az egyház bírói hatalmát számos helyen érintik, és pedig oly alaposan, mely egyházi jogi íróink részéről mélyebb kutatást érdemelne. Eltekintve itten az 1567. évi debreczeni zsinaton „az Isten ígéből és a természet törvényéből alkotott” nagyobb cikkek azon rendelkezésétől, mely már a privilegium forit foglalja magában (a 48-ik cikk): jóval elébb, az 1554. évi óvári zsinaton „a tisztességes fegyelmet” — a tan- és szertartásokban való egyetértés mellett, jónak látják hangsúlyozni, sőt az erdódi második zsinat (1555-ben) egy történelmi mély igazságot fejez ki ezen szavaival: „a lelkészek fegyelmeinek elmúlásztása az egyháznak romlása”.

Azon súlyos csapások, melyeket az új egyház hazánkban szenvedett, törvénykezési szervezetének és rendtartásának fejlődésére is zavarólag hatottak. Egységes fejlődésről az ország politikai szétdaraboltsága mellett szólni alig lehet. A szokás, a főforrás s talán még az usus fori is constatálható, de az élő jog a jus scriptum színvonalára nem emelkedik, hanem — él az emberek lelkében, szívében; rendelkezéseit senioraink és superattendenseink becsületessége látja el sanctióval; az egyház előljáróiba vetett bizodalom a végrehajtást ha sokszor nem is feleslegessé, de mindenesetre igen egyszerűvé teszi. Ugy van ez különben más országban is, csak Poroszországot említem, a hol szintén az autonomia alapján képződik az egyházi perrend, a polgári pereljárás szabályaihoz sokban alkalmazkodva, a mit szintén igen természetesen kell találnunk. Hiszen hazánkban már első zsinatunk is (1555) nagyra becsüli az egyház és a polgári hatalom közti békés egyetértést, midőn ezen igazán egyházas lelkületet kifejező szavakkal él: „mi a polgári hatóságot tiszteljük és azokat . . . engedelmisséggel szeretjük“.

De később a változott viszonyok között a szűk keret többé megfelelő nem volt. Általánossá vált ezen században azon kíváncságot, hogy egyházi törvénykezésünket az élet követelményeinek megfelelőleg át kell alakítanunk. Mikor a mult évtized elején ő Felségétől engedélyt kértünk a zsinattartásra, a tanácskozás tárgyait feltüntető pontozatok között az egyházi bírászkodás és törvénykezési rendtartás megállapítása iránti kíváncságot a második helyen van érintve. A zsinat, — a mint tudva van, — megtartatott. Egyházi törvényeink codificáltattak, ő Felsége 1882-ik évben erősítette meg az elibe terjesztett munkálatot, melynek második önálló része foglalja magában az egyház törvénykezési szervezetét.

Azóta 10 év folyt le. A tíz év lefolyásával már bizonyos gyakorlat is képződött. A közlegő újabb zsinat munkálatait készítő bizottság által „Az egyházi törvénykezés szervezetéről beterjesztett javaslat“ ezen gyakorlatra már hivatkozik is. — Ezen munkálat egy-két pontjáról szölok röviden.

A „megokolás“-ból látjuk, miért kívánja a bizottság a szóbeliséget és nyilvánosságot, melyeket 1882. évi törvényeink minden fokon elrendeltek — az első fokra szorítani, más szóval: hogy a bírói eljárás csak az első fokon legyen közvetlen és szóbeli, az ügyek felülbírálásánál azonban kizárólag írásbeli. Elismeri a javaslat, hogy korunkban a szóbeliség, közvetlenség és nyilvánosság a jó igazságszolgáltatás előfeltételei, de ez viszonyaink között, tapasztalás szerint, a felső fokon fette sok költséget okozónak bizonyult, s az eljárás gyorsasága elé nagy akadályokat gördített.

Igen fontos a javaslat azon része, mely úgy az egyházmegeyei, mint az egyházker. bíróságokból külön „fegyelmi tanácsot“ alkot, az egyházi konventi bíróságot pedig mint a) időközi és b) mint teljes konventi bíróságot szervezi. Egyházi bírászkodásunkban ugyanis egyik nagy hiányként ismerjük azt, hogy bíróságaink egy évben csak egyszer-kétszer üléseznek. E miatt azután a perfolyam szakadozott, a felekre súlyosan nehezedik, sőt még az egyházi közérdekre is sérelmes, mert az egyházi életben a helyettesítés nehézségei mellett még a

vallás-erkölcsi tekintetek is komoly figyelmet érdemelnek. — Ezen hiányokon és anomalián akar tehát a javaslat segíteni az által, hogy úgy az egyházmegeyei, mint az egyházkerületi bíróságokat csak az ügyek felülbírálására szorítja, az első fokban ellátandó fegyelmi ügyekben azonban egy szűkebb körű, mintegy állandóan működő tanácsot alkot.

Befejezésül azon álláspontról szölok, melyet a javaslat a házassági ügyben való bírászkodás kérdésében elfoglal. Kímondja ugyanis, hogy a magyar prot. egyháznak a házassági bírászkodáshoz való joga az 1791. évi XXVI. t. cz. alapján ma is kétségtelenül fenn áll, ehhez nem csak határozottan ragaszkodni, hanem követelni is kell, hogy a házassági ügyek törvénykezési ellátása vagy teljesen és kivétel nélkül az állam bírói hatalma alá vonassék, vagy pedig e bírászkodás a magyar prot. egyháznak is tényleg visszaadassék.

Mindenesetre igen jellemzőnek találhatjuk a restitutió után való vágyat, habár ez feltételes is, akkor, mikor a szent székek jurisdictiójáról még a tulságos devotióval viselkedő részről is beismerni kénytelenek, hogy: „annak védelmére nem sok dícsőt lehet mondani“, s hogy: az újabb papi nemzedékről tudva van, hogy nem bír oly alapos jogi míveltséggel, mint a régi, — továbbá, hogy „nem csak a jelennek, de a jövőnek is nagy szolgálatot tennének főpapjaink, ha a szent székek bírászkodási niveaujának emelésére valamit tennének“. (Kovács Gy. a Magyar igazságügy 1884. évf. januárius füz.).

Azok előtt, kik házasságügyi viszonyainkat ziláltknak tartják, alig lenne valami kívánatosabb, mint ha az effele nyomós nyilatkozatokra figyelmet fordítanának — a legilletékebb helyen is, s a polgári házasság intézményének behozatalával már csak azért is sietnének, mert minden késedelemmel nehezbül a kérdés megoldása, a mely nélkül pedig hazánk a cultur-államok közé minden zajos hangoztatása mellett is a nemzeti önértetnek — nem igen emelkedhetik.

Minket jogászokat a jelentékeny terjedelmű (15 nyomt. ív) javaslatnak még azon része is kiválóan érdekelhet, mely az egyházi közigazgatási bíróság szervezetét, hatáskörét és eljárását tárgyalja. Erről azonban a t. Szerkesztő úr engedelmevel, majd más alkalommal.

Dr. Kovács Sándor,
jogtanár.

Az éretlen gyümölcs.*)

Joó István igazgató tanár úr a felső-tiszai egyházkerület felállítására feletti cikksorozatát „Érett gyümölcs“ cím alatt bevégezte, oly teljesen kimerítőleg, hogy ahhoz hozzáadni, vagy belőle elvenni, semmit nem lehet; teljes világosságba helyezte, hogy az épen nem érett, hanem valóságos éretlen gyümölcs, ha ugyan még gyümölcsnek is lehet nevezni. Hogy éretlen, magok a felső-tiszai egyházmegeyei, gyűléseiken igazolták; egyedül a felső-szabolcsi, mely már felső-tiszainak voltaképpen nem is mondható, fogadta el, de az is nem egy értelemmel; a valódi felső-tiszai: a máramaros-ugoesai közömbös maradt, egy bizottságnak adván ki tanulmányozásra; egy pár pedig tárgyalás alá sem bocsátotta. Innen nyilván van magántudomásunk, hogy az eszme nem — mint Joó tanár úr érinté — Szatmárból, hanem Szabolcsból indult ki. — Csak sajnálni

*) Térészüke miatt késett. Szerk.

lehet, hogy ez is több ottani megfontolatlan eszmék, tények számát szaporította; a milyen a többek közt az, hogy az 1871. márcziusban Nyiregyházán tartott egyházmegyei gyűlés azon egyházmegyének nem is két-, hanem háromfelé osztását egyszerűen elhatározta, és pedig az egyházak presbyteriumai megkérdezése nélkül; most meg a konventi tagok választására nézve a presbyteriumokra hivatkoznak. Csak sajnálni lehet, hogy annak a felső-tiszai egyházkerület eszméjének is a Köz-papok Lapja s abban Gencsi a főmatadorja; a kiről jellemző az is, hogy a K. L. 1890-iki 13-ik számában a gyakorlati lelkészet köréből a) — e) alatt feltett kérdései közül c) alatt azt kérdezi: „az úrasztalához készülő gyermekeket ki tartozik illetékesebben előkészíteni: a lelkész-e, vagy pedig az iskola-tanító; — s tulajdonképen melyiknek ez a teendő szoros kötelessége?“, holott, ha az utolsó zsinaton hozott Egyházi törvények 109-ik §-át: „a lelképásztornak kötelessége az úrasztalához készülő növendékeket előkészíteni, s a confirmatiót egész ünnepélyességgel végezni“, megtekinti, nem teheti fel azon kérdést. Jó tudni azokat a törvényeket... És csak sajnálni lehet azt is, hogy épen ezen időkben, midőn a klérikalizmus a haladó kor szelleme ellen, — mely minden egyesnek az emberiség Istentől nyert ősi jogaiba való visszahelyezésén munkál, — világszerte a legerősebb támadásokat intézi, úgy, hogy már az amazonhadat, az apácákat is nyílt actióba vezette, — és úgy, hogy az országos törvényeknek tartozott engedelmességet határozottan felmondta, — épen ezen időkben tervezik rejtekben némelyek a megszakadást; holott, ha még egyszer oly erősek volnánk is, mint vagyunk, csak a még erősebbé lételre kellene törekednünk; kivált ezekre a felső-tiszai gyenge egyházak támogatására nézve is.

Felsőtiszaparti, látszik, hogy nem lelkészi szolgálatban levő ember, s mint olyan, még ha korosabb volna is, magát az egyházi életbe kellően bele nem élhette. (Ugy tudjuk, hogy egy fiatal tanár írogat a „Felsőtiszaparti“ álnév alatt. De ő neki nincs a f.-szabolcsi egyházmegyével közelebbi összeköttetés. Hogy aztán háta mögött kik állanak, azt csak sejteni tudjuk. Szerk.). Rése van e dologban a hiú dicsvágynak is; kár, hogy nem saját nevek alatt léptek fel azok a reformerck. Igaz, a mit Pál apostol mond, hogy „a ki püspökséget kíván, jó dolgot kíván“, de még igazabb, a mit a Mester mond, hogy „kevesen vagynak a választottak“. Mi, több illető lelkészek kellemetlen, hogy ne mondjam, bosszús érzéssel vettük annak az éretlen gyümölcsnek mutogatását; hiszen nem való az még tanulmányozásra sem... Isten velünk! növekedjünk, erősödjünk!

Más felsőtiszaparti.

Tárcza.

Adalékok a tiszántúli ev. ref. egyházkerület történetéhez.

1775. Ápril hó.

Jelenvoltak Szilágyi Sámuel superintendens elnökléte alatt: Turi Mihály, Soltész János, Szónyi Bénéámin, Habókai Márton seniorok; Szappanos Mihály, Halmi István egyházmegyei notariusok; debreczeni tanárok és több lelképásztor. Világiak közül: Rhédey Ferencz.

Tárgyak.

1. Békési egyházmegyében Szónyi Bénéámin hódmező-vásárhelyi lelkész választatván esperessé: megerősítették és feleskettetik.

2. Földesi egyházba meghívott Nagy Mihály szentesi lelkész, az egyházmegye ítélete ellenére megerősítették. A debreczeni prosenior és 3 assessor ezen ügyet teljesebb gyűlésre apellálják, de az apelláta nem engedtetik meg.

3. Vámospércsi egyház Szikszai József jánosii lelkészt hívta meg lelkészül, de a debreczeni tractus Váradí Mihály eszlári lelkészt rendelte oda. Kiküldetik Matolcsi György és Bélyei Péter a békés kiegyenlítésre.

4. Lelkészekül felavattattak: Szalai Mihály Körtvélyesre: Ujfalusi alias Servatius János Ujfehértóra; Almási István P.-Gécze; Illyési József P.-Rozsályra.

5. Arday István mándi lelkész ott maradhat, Nábádra ígérkezése feltételes volt.

6. Makói lelkész és gyülekezete között kitört vizsályt vizsgálja meg személyesen a superintendens, maga mellé vévén a békési esperest.

7. Sárándi lelkész Fazekas István a kállói egyházba rendeltetvén, kéri, hogy ha lehet, a debreczeni egyházmegyében nyerhessen majd alkalmaztatást. A jelenvolt assessorok megígérték.

8. Huszti László margittai lelkész és gyülekezete között kifejlődött vizsályos ügyet az egyházmegye intézze el.

9. Szár János ügye még nem lévén teljesen tisztában: a jövő gyűlésen jelenjen meg.

10. Ujfehértói egyház kérelmezi lelkészeül Szarvadi Jánost, az oda rendelt Ujfalussi ellen nagy kifogásai vannak. Holnapig gondolkozni kell hogy mi volna a tanácsos, a mit itt tenni kell?

11. Vámos-pércsi egyháznak engedélyeztetik, hogy az általa meghívott Szikszai Józsefet alkalmazhassa lelkészeül.

12. Pataki Sára piskolti lakosnak megengedtetik, hogy bünbánatot tarthasson, miután az 1770-ben reá kiszabott polgári büntetést már elhorhozta. (Házasságtörés bűnében volt).

13. Debreczeni egyházmegye espereséül az elhalt Körösi Mihály helyett Habókai Márton szováti lelkész erősítették meg.

14. Ujfehértón lelkész legyen Sárváry János, anynyival inkább, mert Ujfalusi vagy Servatius gyenge készületűnek is mutatta magát.

15. Sárándi egyházba, hogy alkalmas lelkész alkalmaztassék, az egyházmegye figyelme felhívatik.

16. A szélyelszéledt egyeki egyháztagok, az egyházkerületben a gyülekezetek segélyezésébe ajánltatnak. IV. köt. 91—95. l.

1775. Augusztus hó.

Jelenvoltak Szilágyi Sámuel superintendens elnökléte alatt: Turi Mihály, Soltész János seniorok; Munkácsi István, Bartók Sámuel a bihari egyházmegye küldöttei: debreczeni professorok; Péchy Imre, Domokos Lajos: és a debreczeni consistorium több tagja.

Tárgy.

1. A makói vizzályos ügyben kiküldött bizottság előterjeszti, hogy a békét helyreállította, de oly feltétel mellett, hogy a jelenlegi lelkész Szikszai György onnan el fog menni még az év folyamán; az illető belenyugodott.

2. Ujfehértón a vizzály ügy csendesedett le, hogy Ujfalusi Dadára helyeztetett, oda pedig a dadai lelkész Sárvári János ment át.

3. Margittai egyházban szintén sikerült a vizzályt kiegyenlíteni; a lelkész magáról reversalist adott, mely a levéltárba betéteik.

4. Középszolnoki egyházmegyében Bessenyei Bálint esperes elhalván, helyébe Szatmári Nagy István választatott (krasznai lelkész), hivatalában megerősített.

5. Felavattattak lelkészi hivatalra: 1) Baksai János Megyesre; 2) Baksi József Tétre; 3) Miskolczi József Gyulajra; 4) Babó István Gégényre; 5) Kállai Gábor Kárászra; 6) Bodor András Petneházára; 7) Ladányi Sámuel Mogyorósra; 8) Sipos János Kölcsére; 9) Szokolai Ádám Récsére; 10) Borbás József Borzásra; 11) Iregy Péter Lecsmérre.

Debreczeni Dániel panyolai lelkész felavatása gyenge készülsége és feleletei miatt egy évre elhalasztott.

6. Heves-n.-kunsági egyházmegyében némely egyházak vallásbeli gyakorlatára vonatkozó királyi rendeletek, 1681. és 1721-ik évekről keltezettek, megkerítvén, levéltárba tétetnek.

7. Geszti egyházban a fizetések kiadásánál a régi mérték megtartassék.

8. Albisi egyházban szintén nem engedtetik meg a belhivatalnokok fizetéseinek alább szállítása.

9. Tizsaszentimrei egyház segélyezésre a békési egyházmegye figyelmébe ajánltatik.

Ezen gyűlés jegyzőkönyvét Turi Mihály érmelléki esperes, helyettes generalis notarius vezette és írta be sajátkezűleg.

Bejegyezte azt is, hogy a gyűlés utolsó napjain megjelentek: Vay István főgondnok és Ravazdi András. IV. köt. 96—98. l.

Tóth S.

(Folytatása köv.)

A LXXXIV-ik zsoltár.

— Saját dailamára. —

Óh én Uram, én Istenem,
Csak te tudod, hogy mi nekem,
A te házad édes szerelme?!
Lelkem mikor foháskodik,
Szined elé kívánkozik:
Szárnya nő a vágnak szívembe';
S testem, lelkem szomjuhozva,
Siet a te templomodba.

A te házad tornáczában,
A madár is olyan bátran
Rakja fészket, hatalmas Isten!
Vágya azt is ide vonja,
Mintha az is oltalomra
Számítana óh Uram, itten.
Hát az ember hogyne volna,
Boldog a te templomodba!

Óh boldogok bizonyára,
Kiknek te vagy hitük-vára;
Mert az élet kietlenében,
— Meglelvén a te útadat,
Számukra hűs forrás fakad,
S ott pihen meg lelkök az égben.
Én Istenem, láss meg engem,
Óh ne vess el engemet sem!

Óh Ur Isten, erős paizs,
Nézz le a te szolgádra is,
Kinek itt egy nap édessége:
Jobb, mint másutt ezerannyi.
— Inkább tudnék itt maradni,
A te házadnak küszöbébe':
Mint élni sok, hosszú éven,
A gonoszszal egy kenyéren.

Erős pajzsunk, legfőbb javunk,
Isten a mi fényes napunk,
Reánk árad nagy dicsősége,
És kegyelme jót tesz velünk;
Övé csak a mi életünk.
Nagy biztos út az ő ösvénye,
Óh boldog az bizonyára:
Kinek az Ur sziklavára!

Szabolcska Mihály.

A debreczeni ev. ref. főiskola tanárai.

Sorszám	Tanár neve	Mettől?	Meddig?
1	Dézi András	1549.	1552.
2	Szegedi Gergely	1557.	
3	Mélius Péter	1558.	
4	Tihanyi István	1563. márcz. 17.	
5	Túri Mátyás	1572.	
6	Laskói János	1577.	1596.
7	Bolly PISO (Borsós) Fábián	1579.	
8	Gyulai János	1585.	1586.
9	Felegyházi István	1586.	
10	Gönczi Fabricius (Kovács) György	1586.	
11	Csorba István	1588.	1590.
12	Tólnai János	1588.	
13	Békési György	1590.	1592.
14	Debreczeni Taraczk Ján.	1592.	1594.
15	Vörösmarti János	1595.	
16	Szilvás Ujfalvi Imre	1596. jan. 1.	1599. okt. 22.
17	Monoszlai András	1598.	
18	Decsi István	1599. okt. 24.	1601. febr. 1.
19	Károlyi Albert	1600.	1601.
20	Alvinczi Péter	1601. febr. 1.	1603. máj. 27.
21	Milotai Nyilas István	1603.	1604.
22	Eszéki Mihály	1603.	1610.
23	Szamos Ujfalvi Péter	1604. nov. 15.	
24	Sziszeki Sartoris Mihály	1606. nov. 2.	
25	Debreczeni Dormány Ist.	1609. aug. 15.	
26	Kárászteleki Pintes Mih.	1612. aug. 25.	1621.
27	Kis Marjai Veszelin Pál	1612.	1629. aug. 20.
28	N. Szentgyörgyi Bálint	1614. jul. 30.	
29	Kóródi Bedő Dániel	1617. nov. 5.	1618.
30	Szepsi H. Mihály	1619. jan. 9.	
31	Vári Miklós	1620. jul. 1.	1622.
32	Borzászi Basil	1620.	
33	Bakay Benedek	1622. jan.	
34	Szántai Mólnár Mihály	1624. nov. 22.	
35	Jenei Mihály	1626. febr. 4.	1630.
36	Szentpéteri Antal	1626. szept. 18.	
37	Kecskeméti Máthé	1628. okt. 19.	
38	Györgyéni Boldizsár	1629.	
39	Tornai Pastoris Gáspár	1630. okt. 1.	1632.
40	Taraczközi Ferencz	1631.	
41	Medgyesi Pál	1631. decz. 12.	1634. jun. 18.
42	Tornai Pastoris István	1633. márcz. 1.	1635.
43	Medgyesi István	1634. okt. 4.	1636.
44	Nádudvari K. András	1634. okt. 4.	
45	Tarcali Bogdán Péter	1636. jan. 9.	
46	Hiripi István	1636. decz. 31.	
47	Vári István	1638. máj. 22.	
48	Kisfalvi Tamás	1639. aug. 19.	
49	Szécheni András	1639. aug. 19.	
50	Ballyik János	1641. jan. 8.	
51	Czeplédi S. bestyén	1641. aug. 21.	
52	Munkácsi István	1642. febr. 3.	
53	Nagy Ari Benedek	1643. szept. 2.	
54	Sápi Mihály	1643. szept. 2.	
55	Henczei Dániel	1644. okt. 19.	
56	Szoboszlai Miklós	1645. decz. 12.	1648. okt.
57	Tölczeki János	1647. nov. 11.	1649.
58	Mányoki István	1648. decz. 27.	1650. ápr. 3.
59	Szokoljai István	1648. decz. 27.	1650.
60	Nográdi Mátyás	1649. szept.	1650. szept. 4.
61	Téjfalvi Csiba Pál	1651. jun. 6.	
62	Debreczeni Mihály	1651. jun. 6.	

Sorszám	Tanár neve	Mettől?	Meddig?
63	Komáromi Csipkés Györ.	1653. jun. 26.	1657. jun. 17.
64	Budai István	1653. jan. 14.	1657. jun. 5.
65	Lippai Sámuel	1659.	
66	Martonfalvi György	1660. szept. 1.	1681. ápr. 23.
67	Debreczeni János	1660.	1665.
68	Debreczeni Szűcs János	1661.	
69	Diószegi Kis István	1666. jul. 10.	1668. jun. 10.
70	Szilágyi Tönkő Márton	1670.	1700. jan. 3.
71	Uj Laskói Lőrincz	1669.	
72	Lisznayai Kovács Pál	1677.	1695.
73	Vecsei György	1692.	1694. nov. 21.
74	Kocsi Csörgő János	1694.	1711.
75	Debreczeni Király István	1700.	1705.
76	Husztai István	1700.	1704. febr. 3.
77	Karmaczi Vári Mihály	1701. ápr. 19.	1708.
78	Debreczeni Herczeg Ján.	1704. febr. 3.	1713. ápr.
79	Sárközi Kecskeméti Györ.	1704. febr. 3.	1718.
80	Szödi István	1711.	1720. jun. 22.
81	V. Dályai János	1711.	1715.

Hajdú-Böszörmény.

Bakóczy János.

(Vége köv)

Közügyeink.

A tiszáninneri ev. ref. egyházkerület
rendkívüli közgyűlése.

Szokatlanul szép számú érdeklődő közönség jelenlétében tartotta meg a tiszáninneri ev. ref. egyházkerület Sárospatak on jun. 25-én azon gyűlést, a mely főképen az Emödy Dániel jogtanár utódjának megválasztása s egyéb főiskolai ügyek elintézése végett hívatott össze. Főtiszteletű Kun Bertalan püspök és Comáromy László abauji egyházmegyei gondnok urak elnöklete alatt a következő említésre méltóbb ügyek kerültek szőnyegre:

Az abauji és tornai egyházmegyék megválasztott espercei: Békai Sámuel és Gyarmati József hivatalukla beerősítették és letették az ünnepélyes esküt. Ezután nyomban a sárospataki főiskola magánjogi tanszékének betöltése intéztetett el, melyre a kitűzött határidőre 4 egyén pályázott, u. m. Dr. Bartha Béla eperjesi jogtanár, Dr. Misley Sándor aljárásbíró, Dr. Kálniczky Géza aljárásbíró és Dr. Papp Tibor m.-szigeteki tanár. Az igazgató-tanács által ezen sorrendben ajánlott pályázók közül, miután Papp Tibor visszalépett, Bartha Béla 36, Kálniczky Géza 8 és Misley Sándor 2 szavazatot kapván, általános szótöbbséggel Bartha Béla eperjesi jogtanár választatott meg a magánjogi tanszék tanárául. A nyugalomba lépő Orbán József és az elhalt Kun Pál tanárok kathedrái egy évig helyettesekkel töltenek be, még pedig akként, hogy a jogbölcészet, alkotmány- és jogtörténet előadásával ifj. Zsindely István jogszigorló ügyvédjelölt, mint helyettes tanár, a bölcészettörténetével Dr. Finkey József r. tanár és a perrendtartásával Debreczeni Bertalan főiskolai jogigazgató bíztattak meg.

A szorosabb értelemben vett iskolai ügyekkel kapcsolatban megemlítem, hogy a tanári kar munkálata nyomán készí-

tett igazgató-tanácsi előterjesztés alapján egyházkerületünk feliratot küld fel a vallás- és közoktatásügyi minisztériumhoz, melyben kéri, hogy az érettségi vizsgákon egynél több (legalább is egy egyházi és egy világi) képviselő lehessen jelen az iskolák előljárósága részéről.

A zsinattartásra adott legfelsőbb királyi engedély felolvasása után kimondta közgyűlésünk, hogy az egyházmegyéek képviselőiket a szabályok értelmében választják meg, és szept. 10-re küldjék be a megválasztottak neveit felülvizsgálás végett a központi választmányi bizottsághoz, melynek tagjaiul megválasztottak püspökünk és Comáromy László elnöksége alatt: br. Vay Béla, Debreczeni Gábor, Ragályi Béla, Bornemisza József és jegyzőül Dr. Kovács Gábor. Az elhunyt Vajányi esperes helyébe Szabó Endre ungi esperes választatott meg az iskolai igazgató-tanács tagjául. Ezután főt. Szász Károly püspök úrnak az énekes könyv ügyében küldött átirata olvasatott fel, melyben felhívja kerületünk határozatát arra nézve, hogy miként újítsák fel a három egyházkerületnek az énekes könyv kiadójával, Hornyánszky Viktorral kötött szerződése újabb hat évre; egyúttal mellékeli a dunamelléki irodalmi bizottság javaslatát némi nyelvtani módosításokra nézve. Közgyűlésünk nem akarván elébe vágni az énekügyi bizottság munkálatának, mint illetékes bizottságnak, ennek adja át az ügyet javaslatétel végett, melyet a legközelebbi őszi közgyűlésre kér be.

Voltak ezenkívül még más tárgyak is, de ezek mint kevésbé egyetemes érvényűek, nem igen érdeklik az olvasó közönséget.

Rácz Kálmán.

Egy szerény indítvány a „Károlyi alap“ érdekében.

(Ajánlva nt. Radácsi György úr becses figyelmébe.)

Fájdalommal tudjuk mindnyájan, hogy a mi ismeretes kálvinista puritánságunkból kifolyólag templomainkat képek vagy emléksorok helyett — több helyen — a kilátszó vakolat, vagy épen a vastag pókháló „ékesíti“.

Távol legyen tőlem, hogy Krisztus és az apostolok úgynevezett „szent kép“-eivel akarnám felékesíteni az „imádkozásnak házáat“. Hiszen tudtommal sem az Idvezítőnek, sem apostolainak arczképeit nem vagyunk szerencsések bírni, s így azokat lefestetni — legalább is furesa dolog.

De ha a templomi szószekek s úrasztali terítőkön, minden puritánságunk mellett is ott díszelgetnek az adakozók szépen kibímezett, néha titulusokkal is ellátott nevei — talán nem lenne megsértve a többször említett puritánság, sem a kegyelet, ha a reformáció egyes halhatatlan nagy alakjainak arczképei ott függenének templomainkban, vagy iskoláinkban. Hiszen bennök is ugyanaz a lélek — az Istennek Lelke — működött, mint az apostolokban!

Ez azonban nem tartozik szorosán indítványomra, csak eszmetársulás folytán jött mintegy a tollam alá. A miről szólni akarok, az a következő: A „Sárospataki Lapok“ nagyérdemű szerkesztője, Radácsi György kiadta a Károlyi-ünnepély „Emlékkönyv“-ét. A Károlyi szobor nagyon szép kivitelű képe ékesíti a magában is érdekes könyvet. Én azon tapasztalatra jutottam (hogy mily úton és módon, azt elhallgatom), hogy ha az a szoborkép kapható volna, úgy a mint van, kü-

lön a könyvtől, mint egy arczkép, igen-igen nagy kelendőségnek fogna örvendeni, nem csak a nép közt, de a műveltebb körökben is. Azt hiszem ugyanis, hogy az egész kép külön kiadása nem sokba kerülhet s olcsón lehetne adni. S így a ki esetleg sokall 1 frtot az „Emlékkönyv“-ért, szívesen ad 10 krajczárt a szoborképért!

Igaz, hogy a Szabó József féle „Életrajz“, — mely 20 krért megszerezhető, szintén díszítve van egy szoborképpel, de az emehhez viszonyítva, — szerfelett gyöngye.

Az volna tehát szerény indítványom, hogy: *hadd legyen kiadva az a szép szoborkép, a „Károlyi alap“ javára! Kis cseppekből lesz a tenger, s azok a krajczárok, melyek a képért okvetetlenül befolyanak, — erős a hitem, — tekintélyes összeggel növelnék azt a szent célú alapot!*

Sőt én azt hiszem, hogy eljő az idő, midőn a „Prot. Irod. Társaság“ megerősödvén anyagilag, módot fog nyújtani arra, hogy a protestáns közönség úgy meghalt, mint élő jelesaink arczképeihez könnyen és olcsón hozzá jusson.

Ajánlom ez indítványnak titulált csekélységet azon férfú szíves figyelmébe, kinek a „Károlyi szobor“ létrejötte körül elévülhetetlen érdeme vagyok!

Csermő (Aradm.), 1891. június 16.

Vadas Gyula,

ev. ref. lelkész-tanító.

Különfélék.

Egyetemes tanügyi bizottsági gyűlésre jöttek össze Budapesten f. hó 2-án ev. ref. egyházunk illető képviselői. E gyűlés tárgyalásairól jövő héten bővebben megemlékezünk.

Debreczeni főiskola. Dr. Öreg János tanártársunk, mint tudjuk, akad tanárrá választatván meg, tanszéke, melylyel a magyar és latin nyelv tanítása van főként összekötve, egyházkerületünk legközelebb tartott közgyűlésének rendelkezése szerint e nyáron, és pedig a jövő héten fog az arra kinevezett tanárválasztó bizottság által betöltetni. Pályáztak e tanszékre a következő tanférfiak: Kulcsár Endre csurgói gymn. tanár, Benő János kisujszállási gymn. igazgató, Soós József tanárjelölt, Dr. Major Károly h.-m.-vásárhelyi tanár, Molnár József nagyenyedi segédtanár, továbbá Pöcz János békési és Vozáry Gyula rimaszombati tanárok.

Érettségi vizsgálatok a debreczeni főiskolában. Főiskolánkban az érettségi vizsgálatok június 30-án késő este fejeztettek be. Szóbeli vizsgára 67 ifjú állott elő, s örvendetes, hogy a jelesül és jól érettek csaknem 30%-kát képezik a vizsgára előállott ifjaknak, de az meg viszont sajnálatos, hogy a megbukottak száma is 30% tesz. Jelesül érettek 7-en, u. m. Barcza József, Benjamin Jenő, Dóczy Emil, Kiss Sándor, Kun Béla, Spitzer Jenő, Vásárhelyi Etele. Jól érettek 12-en, u. m. Dezső Antal, Gaiger Jenő, Horthy Szaboles, Juhász László, Kasza Pál, Nagy János, Nagy Sándor, Pótor Sándor, Szőnyi Zoltán, Wezprémi Kálmán, Wieland Aladár, Virányi Sándor. Egyszerűen érettek 25. Két hónapra javító érettségre visszavettettek 8, egész évre szóbeli ismétlő érettségi vizsgára útasítottak 6 ifjú. Ezek közül egy másodsor bukván, érettségi vizsgára többé nem mehet.

Keszi Hajdú Lajos lemondása. Nevezett tanár a kisujszállási ev. ref. hat osztályú gymnasiumban, magas életkorára való tekintetből, — ez év augusztus havában 78 évet tölt be, — hivataláról lemondott, melyet az egyháztanács, a derék és tudós tanférfi érdemeinek elismerése mellett, elfogadott. A tisztes 35 éven keresztül szolgálta Kisujszálláson a magyar protestáns tanügyet, fáradhatlan buzgósággal és lelkesedéssel. Az ifjúságot igazi ev. ref. puritán szellemben és azon magas, szentes hazafias érzületben oktatta, nevelte, melynek maga, forra-

dalmi szereplésért, mint államfogoly, martyrja volt. Az egyháztanács tisztelve az érdemet, kimondotta, hogy illő nyugdíjaztatásáról gondoskodni fog. A tanév bezárultával pedig, — június 24-én este, — egykori tanítványai közül számosan, több tisztelői és tanártársai tiszteletére búcsúlakomát rendeztek, mely alkalommal az ünnepelt érdemeit méltató szép és szellemes felköszöntőkben nem volt hiány, melyekre az ősz tanfőnök, ifjúi hévvel és ékesszólással, minden jelenlevőt meghatva válaszolt. Általános az óhaj, hogy jól kiérdemelt nyugalmát, csendes békeességben és jó egészségben, sokáig élvezhesse.

Az első lelkészkepesítő vizsgátevő atyafiak figyelmébe.

Azon új rendszert illetőleg, mely a theologiai tanfolyamot a közelebbi múlt június hóban végzett ifjakra nézve, a lelkészkepesítő vizsgák tekintetében életbe lép, szükség-snek látjuk a következő tudnivalókat a vizsgázandó atyafiaknak tudomásukra hozni. — megjegyezvén, hogy ez csak azokra vonatkozik, kik a theologiai tanfolyamot az 1890—91. isk. évben, tehát néhány nappal ezelőtt fejezték be, míg a korábbi években végzett, de vizsgát eddig még nem tett atyafiak az eddigi rendszer szerint az egyházkerületi közgyűlés ideje alatt fognak vizsgázni. Az új rendszer szerint az első képesítő vizsga tárgyai: 1. Ószöv. írásmagyarázat. 2. Újszöv. írásmagyarázat. 3. Bibliái theologia. 4. Keresztény hittan, symbolikával együtt. 5. Keresztény erkölcstan. 6. Szónoklati gyakorlatok. Az ószöv. írásmagyarázatból egyelőre még Ésaiás profecziájának az eddigi vizsgálatokra fölvetett szakaszai, az újszöv. írásmagyarázatból pedig a rómaiakhoz írt levél fognak a vizsgálat tárgyai lenni. Minden első képesítő vizsgára jelentkező tartozik mindazon dolgozatait, melyeket a hittanszaki folyam alatt az egyes tanárok bírálata alá készíteni kötelezve volt, sőt esetleg más, szabad választás szerinti magándolgozatait is lezckekönyvével és végbizonyítványával együtt bemutatni s az illető helyre a meghatározott időre beadni. E vizsgára a jelentkezők saját hajlamaik, tanulmányaik alapján otthon tartoznak készíteni valamely a püspöki hivatalhoz a vizsgára jelentkezés idején beadandó s a vizsga tárgyait tevő tudományok köréből vett tudományos dolgozatot. Zárt teremben csak egy egyházi beszédet fognak készíteni. E vizsgák szeptemberhó első felében fognak később meghatározandó napokban tartatni. A vizsga egy bizottság előtt fog folyni, melynek elnökei az egyházkerületi elnökség, tagjai a közelebbi egyházkerületi közgyűlés által kinevezett Peterdy Károly, Szeremlei József, Széll Kálmán, Dávidházy János és Szabó Károly esperes urak és a theologiai tanárok.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

HIRDETÉSEK.

Pályázat

az érmelléki ev. reform. egyházmegyében levő, h e g y k ö z s z e n t m i k l ó s i lelkészi állomásra, melynek javadalmazása 750 frtra számítható; és így 3-ad osztályú.

A fizetés szántó, kaszáló föld, legeltetési jog, erdőhasználat failletményből, — búza, must terményből áll, — mely utóbbi a szőlők elpusztulása miatt, pénzzel váltatik meg.

A palást-díj az egyházkerületi szabvány szerint fizettetik.

A pályázati felszerelt kérvények folyó év július hó 25-ik napjáig nagytt. Szőke János érmelléki esperes úrhoz Ér-Mihályfalvára küldendők.

Kelt Debreczenben, 1891. jul. hó 2.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat

a karczagi ev. ref. IV. osztályú gymnasiumban üresedésbe jött tanári állomásra, melylyel a természetrajz és földrajz tanítása van egybekötve heti 18 órán.

Javadalmazás: 800, azaz nyolczszáz forint és 100 frt lakbér, évnegyedenként előre fizetve egyenlő részletekben.

Pályázat csak ev. ref. vallásúaknak nyitattik.

A teljesen felszerelt folyamodványok, melyekhez életkor, vallás, végzett tanulmány, eddigi hivataloskodásról és hadkötelezettségi viszonyról szóló okmányok csatolandók, — az igazgató-tanács elnökéhez ez évi július hó 10-ig beküldendők.

Ha okleveles tanár választatik, azonnal állandósíttatni fog; ha nem okleveles tanár választatnék meg, két év alatt tanári oklevelet tartozik szerezni s csak azután fog állandósíttatni.

A megválasztott tanár a tiszántúli ev. ref. tanári nyug- és gyámintézetnek kötelezett tagja.

Az állomás 1891. évi szept. 1-én foglalandó el.

Karczag, 1891. június 24.

Hajnal Elek,
ig. tan. elnök.

2—2

Pályázat segédlelkész-tanítói állomásra.

A c s ö k m ő i ev. ref. egyház az 5-ik, úgynevezett segédlelkész-tanítói állomásra pályázatot hirdet.

Javadalmazás: 1-ör kézpénz 80 frt; 2-or 23 méter mázsa és 50 kilogramm kétszeres búza; 3-or 18 méter mázsa és 50 kilogramm árpa; 4-er szántó föld kétnegyed telek (24 hold 1200 □ ölével) 7 drb legelő illetőséggel; 5-ör egy hold here föld; 6-or lakhely nagy házi kerttel. A földekért járuló adót az egyház fizeti.

Kötelezettségei: 1-ör a nagyobb finövendékek IV., V., VI. osztályának a tiszántúli ev. ref. egyházkerület által kiadott tanterv szerinti tanítása; 2-or az ismétlődő iskola finövendékeinek oktatása; 3-or a lelkész hivatalos távolléte, vagy betegsége esetén a lelkészi teendők végezése; 4-er úrvacsora osztáskor segédkezés; canonica órák elvégezése.

Állomását f. évi szept. hó 1-ére köteles elfoglalni.

A megválasztott segédlelkész-tanító az egyházmegye segédlelkészei közé bekebeleztetik, s két évi sikeres szolgálat után állandósíttatik.

Kellően felszerelt kérvények alólírott lelkészhez címelve f. évi augusztus hó 1-ig küldendők be.

Csökmő, 1891. június 30.

Bögös Lajos,
ev. reform. lelkész.

Pályázat

a békés-bánáti ev. reform. egyházmegyébe kebeleztetemesvári II-od osztályú egyház lelkészi állomására.

Javadalom: 1000 frt évi fizetés, lakás, vagy egyelőre ennek pénzbeli megváltása és stóla.

A megválasztandó lelkész kötelessége leendő a rendes lelkészi teendőknél kívül a Temesvár területén létező összes közép és elemi iskolákban a hitoktatás, és pedig a magyarul nem tudó növendékeknél német nyelven. Az isteni tiszteletek nyelve magyar, de a lelkészi functiókat köteles a lelkész a hívek kívánságára németül végezni.

Kötelezett tagja leendő a megválasztandó lelkész a békés-bánáti ev. ref. egyházmegye gyámintézetének.

A kellőleg felszerelt pályázati kérvények nagytt. Szabó János esperes úrhoz Körös-Tarcsára (Békésmegye) július 20-áig küldendők be.

Debreczen, 1891. június 29.

Révész Bálint,
püspök.

Pályázat tanári állásra.

A b.-somogyi ev. ref. egyházmegye csurgói főgymnasiumában egy class. philol. tanszék, melyhez a görög és latin nyelv tanítása egyaránt hozzá van kötve, megüresülvén, betöltésére pályázat nyitattik.

Javadalma e tanszéknek: 850 frtnyi évi fizetés, 50 frt ötödéves pótlék, az összeg négyszerese eléréséig, s szabad lakás, vagy a helyett 300 frt lakbér.

Ha az intézet részére kérelmezett s részben már is folyósítva levő államsegély iránt megkötötték a szerződés: a törzsfizetés 1100 frt, 50 frt ötödéves pótlék, a lakbér pedig 200 frt leendő.

Pályázók, kik csak prot. vallásúak lehetnek, kérvényeiket, rövid életrajz kíséretében, s korukat, állapotukat, végzett tanulmányaikat, képesíttségüket, erkölcsiségüket, eddigi szolgálatuk minőségét, védkötelezettségi viszonyukat s testi épségüket igazoló okmányaikkal felszerelten, alulírotthoz küldjék. Beküldési határidő jövő július hó 20-ika.

A megválasztott, ki megválasztatásával a tanári nyugdíjintézetnek is köteles és jogos tagjává lesz, állását a jövő tanév kezdetén, szakjába vágó értekezéssel, melyet azonban a következő tanévre is, a mikor — feltéve, hogy első éve, mely próba év lesz, kellő sikert mutat fel — állandósíttatni fog, halaszthat, tartozik elfoglalni.

Csak oly pályázó, ki már is mint okleveles rendes tanár működik, várhatja, ha őt éri a választás, az azonnali állandósítást. Oly pályázó ellenben, kinek még tanári oklevele sines, egy év múlva is, csak ha ezt addig megszerzi, számíthat arra; máskülönben, a legjobb esetben is, csak mint ideiglenesen alkalmazott maradhat állásán azon kedvezmény határáig, melyet köznevelési és közoktatási szervezetünk 97-ik §-a engedélyez.

Csurgó — Somogy — 1891. június 15.

Verbay István

2--3

evang. reform. lelkész,

a gymnasium igazg. tanácsának elnöke.

Pályázat ev. ref. orgonista-kántori állomásra.

A mezőturi ev. reform. egyházban ezennel pályázat nyitattik a halálozás által üresedésbe jött orgonista-kántori állomásra.

Javadalmazás:

1. Kézpénz: 252 frt 50 kr. 2. Búza: 25 köböl, azaz 30·7450 hl. 3. Árpa: 25 köböl, azaz 30·7450 hl. 4. Tanyaföld: 14 kataszteri hold, utána járó legelőilletéssel és egy tehénjárással. 5. Stóla a superintendentialis rendelet szerint, cantusos temetéstől 5 frt, halottnál teljesített orgonázásért külön: 1 frt. 6. Lakhely.

A megválasztandó kántor az egyházi hivatalnokok természetbeli fizetésének kézpénzre változtatása, s ezen átváltoztatásnak az egyházi felsőbb hatóság által történt jóváhagyása után tartozik ezen átváltoztatott javadalmazást mostani terménybeli és földhaszonélvezeti fizetése helyett elfogadni.

Kötelessége:

a) A saját költségén állandó segédkántor tartása, kité az ő meghallgatásával az egyháztanács választ.

b) Orgonázás és a templomi éneklés vezetése; a halottaknál a háznál, templomban és a temetőben a temetési szolgálat teljesítése a város területén, kivéve az újvárost.

c) Gymnasiumunkban az éneklés tanítása elméletileg és gyakorlatilag a konventi tanterv értelmében.

d) A templomba és halotthoz járó népiskolai növendékeknek az éneklésben gyakorlása a tanítótestülettel megállapítandó módozat szerint.

A képességet igazoló okmányokkal felszerelt kérvények bezárólag július 30-ik napjáig alulírt lelkészelnökhöz küldendők. A választás f. é. augusztus hó 9-én fog megejtetni az okmányok elbírálása s a helyszínén augusztus 2-án megtartandó próbaéneklés és orgonázás alapján.

Az állomás 1891. október 1-én foglalandó el.

Mezőtur, 1891. június 26.

Lukács Dániel,
lelkész-elnök.